

Školní zralost

Dítě vstupující do prvního ročníku základní školy by mělo být pro školu zralé a připravené, aby bez velkých potíží a trápení zvládlo její nároky a zátěž. Posouzení školní zralosti může být někdy obtížné, v takových případech je vhodnější ponechat rozhodnutí na pedagogicko-psychologické poradně. Pro vaše děti bude vstup do první třídy úspěšný a snadnější, pokud budete vědět, jak má být připraveno.

Věnujte proto, prosím, pozornost dalšímu textu a posuďte, zda můžete během následujících měsíců dítě v některých oblastech lépe připravit na jeho vstup do školy.

Optimální připravenost	Nedostačující připravenost
Dítě rozumí mluvené řeči – pokynům a různým sdělením, vyjadřuje se srozumitelně ve větách a jednoduchých souvětích, komunikuje s dospělými, dokáže spontánně popisovat různé události, poznatky, nápady, klade otázky, umí vyprávět o rodičích, sourozencích, má přiměřeně širokou slovní zásobu.	Dítě chápe sdělení učitele nebo spolužáků odlišně, než bylo myšleno, vyjadřuje se pomocí jednotlivých výrazů, jednoduchých vět, nevyjadřuje se spontánně, odpovídá stručně, neklade další otázky k doplnění svých znalostí, dítěti je špatně rozumět (výslovnost), slovní zásoba je omezená. Důsledek pro výuku: nepochopení výkladu učitele, učitel nerozumí odpovědím dítěte, překážka ve vztazích s druhými dětmi.
Orientuje se v okolí, zná svoji adresu, jména a povolání rodičů, svůj věk.	Nezná základní údaje o sobě a o svém okolí.
Dítě začíná myslet logicky (na konkrétních předmětech a při konkrétních činnostech), svět chápe realisticky, dokáže pochopit, že z pozice někoho jiného se může situace jevit odlišně.	Dítě zatím neuvažuje logicky – je závislé na svých přáních a okamžitých potřebách, na fantazii, důležitý je jeho vlastní pohled na věc. Důsledek pro výuku: nedostatečné pochopení učiva, zejména v Čj, M a v prvouce.
Dítě rozumí číselnému pojmu – např. spočítá pastelky (do 5), seřadí čísla od nejmenšího po největší, vyjmenuje řadu čísel, chápe pojmy hodně – málo, méně – více, má rozvinutou paměť pro čísla.	Nedokáže počítat ani do pěti, nechápe pojem čísla, pořadí, množství. Důsledek pro výuku: dítě selhává zejména v matematice, nechápe učivo.
Dítě dokáže rozlišit zvukovou i zrakovou podobu slov, rozloží slovo na jednotlivá písmena, ví, na jaké písmeno začíná slovo, dokáže z jednotlivých písmen složit slovo, rozliší i velmi podobně znějící slova.	Nedovede přesně rozlišovat zrakové či sluchové podněty, nedovede vnímat celek jako soubor částí, obvykle se soustředí na nejnápadnější detail. Důsledek pro výuku: selhává při výuce čtení a psaní.

<p>Dítě je zralé v grafických projevech a tělesné obratnosti – je manuálně šikovné, dobře ovládá pohyby svého těla, umí zacházet s nůžkami, držení tužky je správné, tlak na tužku přiměřený, dokáže napodobit tvar tiskacího a psacího písma, umí popsat, co nakreslilo.</p>	<p>Dítě je obecně výrazně neobratné, křečovitě držení tužky, velký tlak na tužku, nedokáže napodobit tvar písmen a čísel, odmítá kreslení, vystřihování, v nakreslených tvarech nelze rozpoznat jednotlivé předměty. Důsledek pro výuku: <i>selhává ve výuce psaní, kreslení, pracovní výchově, tělocviku.</i></p>
<p>Dítě je schopné soustředit se na práci, vydrží pracovat dostatečně dlouho, odolává rušivým podnětům, dokáže překonat únavu.</p>	<p>Dítě se obtížně soustředí, snadno se nechá rozptýlit, často přerušuje práci, působí jako duchem nepřítomné. Důsledek pro výuku: <i>nedává pozor, nepracuje, ruší ostatní.</i></p>
<p>Dítě bez obtíží navazuje kontakt s cizí osobou, je ochotné komunikovat a kooperovat s ostatními dětmi, ochotně se podřídí autoritě.</p>	<p>Dítě se vyhýbá kontaktu s cizími osobami, je stydlivé, bázlivé, závislé na rodině. Důsledek pro výuku: <i>nechce chodit do školy, straní se ostatních, nekomunikuje s učitelem.</i></p>
<p>Dítě přiměřeně ovládá své emocionální projevy, je schopné odložit splnění svých přání na později, započatou práci se snaží dokončit.</p>	<p>Dítě obtížně kontroluje své emoce, často jedná impulzivně a bez zábrán (např. při nezdaru rozhází všechny pastelky po zemi, bouchá pěstí do stolu apod.), při práci nemá výdrž, převládá zájem o hru.</p>
<p>Dítě je schopné pracovat ve skupině dětí na společném cíli a společně prováděném úkolu, ochotně se zapojuje do kolektivních her, dokáže ustoupit jinému dítěti.</p>	<p>Dítě není ochotné komunikovat s druhými dětmi, stojí stranou, nenavazuje kontakty, nedokáže odložit uspokojení vlastních potřeb ve prospěch společného úkolu, při hře je agresivní, svárlivé. Důsledek pro výuku: <i>konflikty s dětmi i učiteli, znesnadňuje práci ostatním.</i></p>
<p>Dítě je samostatné a soběstačné, umí se samo obléknout, najíst, pracuje samostatně – rozumí pokynům.</p>	<p>Dítě je nesamostatné, závislé na pomoci rodičů, sourozence, pracuje jen v bezprostředním kontaktu a za pobízení dospělého, nedokáže se postarat o své věci. Důsledek pro výuku: <i>nepracuje a neplní pokyny bez pomoci učitele, zapomíná nebo ztrácí pomůcky.</i></p>
<p>Dítě dodržuje pravidla chování, podřídí se pokynům dospělého, i když je to pro něj nepříjemné, chápe nutnost řádu a pravidel.</p>	<p>Dítě je neposlušné, neumí se chovat, odmítá vyhovět pokynům. Důsledek pro výuku: <i>konflikty s dětmi i učiteli.</i></p>
<p>Dítě má pozitivní postoj ke škole a učení, těší se do školy, rád si hraje na školu, má zájem o nové věci, klade hodně otázek.</p>	<p>Dítě se o školu nezajímá, rádo si hraje, neprojevuje zájem o rozšiřování znalostí a vědění, neklade otázky. Důsledek pro výuku: <i>učivo ho nebaví, nedává pozor, není motivováno k lepším výkonům.</i></p>

Dotazník školní zralosti

SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI	zvládá	zvládá s dopo- mocí	nezvlá- dá
Zvládá odloučení od rodičů			
Adaptuje se na změny, na nové situace, prostředí			
Komunikuje s dětmi a učitelkou			
Spolupracuje, zapojuje se do činností ve skupině a vzájemně pomáhá			
Správně reaguje na pokyny autority (prosbu, požadavek, zákaz, je přístupné argumentům)			
Dodržuje pravidla (režimu, sociálního chování, komunikace)			
Umí zhodnotit pod vedením dospělého následky vlastního chování v určitých situacích			
Dokáže dát najevo svoje potřeby, odmítnout nežádoucí chování			
Začíná rozlišovat mezi hrou a úkolem (má smysl pro povinnost, odpovědnost)			
Dokáže překonávat překážky, unést nezdar, prohru			
Respektuje, že je třeba udržovat pořádek ve vlastních věcech i společných prostorech			
HYGIENA			
Je zodpovědné za včasné chození na toaletu (upozorní učitelku, jde samo na WC)			
Má osvojené základní návyky související s používáním WC			
Umí si samostatně umýt ruce, obličej, utřít se, vyčistit si zuby			
Pozná, kdy je třeba si umýt špinavé ruce, ústa			
Včas, správně a samostatně používá kapesník			
Při kašlání či zívání si zakrývá ústa rukou			
OBLÉKÁNÍ			
Pozná svoje oblečení			
Zapne a rozezne knoflíky, zip			
Zaváže si tkaničky			
Rozlišuje mezi přední a zadní částí oděvu			
Obrací oděv, když je naruby			
Samostatně se obleče a vysvleče			
Složí a uloží věci na příslušné místo			
STOLOVÁNÍ			
Správně drží lžící, používá příbor			
Nachystá si věci na ták a donese je ke stolu			
Během jídla sedí u stolu a chová se podle běžných pravidel slušného chování			
Po skončení jídla odnese nádobí na příslušné místo			
Nalije nápoj ze džbánu, ze zásobníku			